

Глухові є вулиця Миколи Жужоми. Він є почесним громадянином міст Глухів та Черкаси. Його ім'я носив Глухівський лицей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою КЗ Сумської облради; в цьому лицейі є музей присвячений легендарному воїну. Можливо, сьогодні варто повернути ім'я славного героя цьому лицейу [2, с. 2].

Минуло багато років... Сьогодні американці займають важливу позицію у відстоюванні суверенітету нашої держави, по суті, – зміцнюють військове партнерство з Україною. Настав час активізувати пошукову роботу зі встановлення імен звільнених нашими воїнами американських і канадських десантників та їх нащадків, налагодити дружні стосунки, а, можливо, і розробити проєкт підготовки глухівських кадетів за програмами американських військових закладів, а в Глухові

організувати та провести наукову конференцію із залученням провідних істориків, присвячену М. І. Жужомі та інші заходи по його вшанування.

Література

1. Вертіль О. «Усім, хто побачить цю нагороду, - привітати»: ім'я Миколи Жужоми назавжди вписане в історію минулої війни не тільки на Батьківщині, а й у низці країн світу. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 80. С. 5.

2. Гурець М. З нагоди 100-річчя Миколи Жужоми. *Глухівщина*. 2022. № 2. 13 січня. С. 2.

ЛІТЕРАТУРНА ІДЕОЛОГІЯ ТА КОНТРОЛЬ: РОЛЬ ПИСЬМЕННИКІВ У ФОРМУВАННІ СВІДОМОСТІ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

Олексій Остапчук

Науковий керівник:
Олександр Курок

У вислові британського письменника Террі Пратчетта «Перо, може бути, не сильніше меча, проте друкарський верстат важчий за облогову зброю. Декілька слів здатні змінити все», відображено важливий аспект впливу письма та слова в контексті радянської ідеології, яка на той час охоплювала всі сфери життя та культури Радянського Союзу, у тому числі й літературну.

У контексті радянської ідеології «перо» ставало не просто інструментом літературного творчості, але і важливим засобом формування і утвердження ідеологічних поглядів. Слово, висловлене через літературний твір, перетворювалося

на ідеологічний засіб, спрямований на вплив на маси та формування свідомості суспільства.

У радянські часи літературні твори несли на собі велику відповідальність, оскільки вони виступали як засіб виховання та впливу на громадян. Слова письменників стали не лише засобом вираження індивідуальних думок, але і інструментом, що визначав культурний ландшафт та норми суспільства.

У цьому контексті вислів Пратчетта підкреслює, що «декілька слів здатні змінити все», наголошуючи на силі літературного твору як засобу впливу. Друкарський верстат, як символ літературного виробництва, стає важчим за облогу зброю, що вказує на вагу та значущість слова у формуванні світогляду і ідентичності суспільства в умовах радянської ідеології.

Усі сфери, піддані можливій ідеологічній обробці, перебували під строгим контролем радянської влади. Зокрема, літературні діячі активно включалися в інституції, створені для нагляду та лєнінсько-сталінського керівництва творчістю з метою втілення ідеологічних принципів. Однією з таких установ була Спілка письменників Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), заснована у 1932 році.

На момент 1982 року Спілка нараховувала 8815 членів, і вона виконувала функцію ефективної системи контролю і впливу на літературний процес. Її керівництво встановлювало жорсткі ідеологічні рамки для творчості, визначало "правильні" теми та підходи, які мали знаходити відображення у літературних творах. Спілка письменників функціонувала як ідеологічний фільтр, відкидаючи твори, що не відповідали офіційній радянській ідеології [1].

Інституційний апарат Спілки забезпечував, що літературна продукція відповідала визначеним нормам та ідеологічним пріоритетам. Такий підхід не лише обмежував творчу свободу письменників, але і робив їхню творчість засобом доктринального втілення ідеології, виключаючи альтернативні чи критичні погляди. В результаті, Спілка письменників стала важливим інструментом контролю над культурною сферою, де кожен літературний витвір підлягав ретельній перевірці та санкціонуванню відповідно до прийнятих ідеологічних норм.

Кожна республіка СРСР мала власну спілку письменників, що функціонувала в межах конкретної республіки та відображала особливості її культурного та ідентичного розвитку. У зв'язку з цим, у 1934 році була утворена Спілка письменників України, яка опікуючись літературною сценою в межах Української РСР, відігравала значущу роль у формуванні та контролі над літературною сферою в рамках Радянської України.

На 1 січня 1983 року, чисельність членів Спілки письменників України становила 1029 осіб, що свідчило про впливовість та широкий охоп літературної спільноти в умовах соціалістичної системи. Зазначена організація, аналогічно до центральної Спілки письменників СРСР, виконувала ключову роль у формуванні та управлінні літературним процесом, сприяючи втіленню ідеологічних принципів радянського режиму на місцевому рівні [2].

Діяльність Спілки письменників України полягала у встановленні ідеологічних критеріїв для літературної творчості, визначенні "правильних" тем і підходів, які відповідали вимогам соціалістичної ідеології. Така інституційна участь сприяла витісненню альтернативних або критичних голосів, а літературні

твори, що не відповідали певним стандартам, могли бути вилучені з публікації чи навіть заборонені. Таким чином, Спілка письменників України виконувала не лише роль об'єднуючої літературної спільноти, але і інструмент соціального контролю та формування ідеології в контексті радянської системи.

В ідеологічно насиченому середовищі Радянського Союзу особлива увага приділялася літературі, оскільки літературні твори мали потужний вплив на суспільство та могли визначати свідомість громадян. Письменники, які відповідали ідеологічним критеріям, ставали своєрідними національними героями та оточувались поклонінням. Створені ними літературні образи служили праобразами ідеального громадянина Радянської держави.

Літературні твори, які відповідали ідеологічній лінії, ставали сценаріями будівництва комунізму та підтримували ідеологію радянського режиму. Письменники виступали як важливі агенти ідеології, сприяючи формуванню «правильних» поглядів та цінностей серед читачів. Їхні твори використовувалися для поширення та пропаганди комуністичних ідеалів, створюючи образ ідеального громадянина Радянської держави.

Ця концепція відображала основи системи контролю над літературною сферою в Радянському Союзі. Літературні твори слугували не лише засобом розважання, але й інструментом формування певних соціальних та ідеологічних уявлень. Ідея ідеального громадянина, що виникала з літературних творів, стала важливим елементом конструкції колективної свідомості та виховання нового типу громадянина, відданого ідеалам комунізму.

Література

1. Спілка письменників СРСР. *Лексика – українські енциклопедії та словники*. URL: https://leksika.com.ua/14100223/ure/spilka_pismennikov_srsr (дата звернення: 13.11.2023).

2. Спілка письменників України. *Лексика – українські енциклопедії та словники*. URL: https://leksika.com.ua/15410517/ure/spilka_pismennikov_ukrayini (дата звернення: 13.11.2023).

РОЗКОЛ РУП ЯК ПРИКЛАД ВНУТРІШНЬОПАРТІЙНОГО РОЗКОЛУ СЕРЕД ПАРТІЙ ПІДРОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ

Сергій Балабанов

Науковий керівник:
Віталій Крижанівський

Дослідження присвячено питанню проблеми внутрішнього розколу Радикальної української партії внаслідок ідеологічних суперечностей, як типовому прикладу внутрішньопартійних розколів серед політичних партій Підросійської України на початку минулого століття

Ключові слова: РУП, політична програма, партійний розкол, ідеологія, пролетаріат, соціалізм, націоналізм.